

የትዝብት አድማስ

መስከረም 30 ቀን 2001 ዓም

በኢትዮጵያ የተማሪው የሰው ኃይል ፍልሰት

ሀገሩን እየለቀቀ በብዛት የሚፈልሰውን የሠለጠነ የሰው ዓይል ብዛት አስመልክቶ በቅርቡ የወጣውን ዘገባ ለተመለከተ ሰው፥ ሁኔታው የቱን ያገል አሳሳቢና አስደንጋጭ እንደሆነ ይገነዘባል። ይህን አስመልክቶ፥ የዓለም አቀፍ ስደት ድርጅት በቅርቡ ያወጣውን ዘገባ በመመርኮዝ፥ በኢትዮጵያ ላይ ያተኮረ ትንታኔ ለንባብ ቀርቧል። ሀገራቸውን እየለቀቁ የሚፈልሱት ኢትዮጵያውያን ምሁራን ቁጥር፥ ከሌሎች የሦስተኛው ዓለም ሀገሮች ከሚሰደዱት ምሁራን ቁጥር ጋር ሲነፃፀር፥ እጅግ በጣም ከፍተኛ እንደሆነ፥ ታውቋል። ይኸም ሁኔታ፥ በርካታ መሠረታዊ ጥያቄዎች እንዲነሱ አስገዳጅ እድርጓል። ኢትዮጵያውያን ምሁራን ሀገራቸውን እየለቀቁ በብዛት እንዲፈልሱ የሆነው ሕዝባቸውንና ሀገራቸውን ስለአልወደዱ ነው? የሀገር ፍቅር ስሜት ስለ ሌላቸው ነው? በድህው ሕዝብ ገንዘብ መማራቸውን ዘንግተውና ውለታ ቢሶች በመሆናቸው ነው? ወይስ ከድህው ወገናቸው አሰቃቂ ሕይወት ለመሸሽ ብለው ነው? ካልሆነ ደግሞ ሌላ የፖሊቲካ የማኅበራዊ የኢኮኖሚና የፀጥታ ምክንያቶች አስገደዷቸው ነው? ለእነኝህ ለመሳሰሉት ጥያቄዎች መልስ ከማግኘታችን አስቀድሞ፥ የምሁራኑን ፍልሰት አስመልክቶ ያሉትን ሀቆች ልንገነዘብ የሚያሻን ይመስለናል።

በ1980ዎቹ ዓ.ም. ለከፍተኛ ሙያ ሥልጠና ወደ ውጭ ከተላኩት መካከል፥ ከመቶ አምሳ እጅ/ 50 የሚሆኑት ወደሀገራቸው አልተመለሱም። ከ1980

እስከ 1991 ዓ.ም ባሉት አስራ አንድ ዓመታት ብቻ፤ ኢትዮጵያ 74.6 በመቶ እጅ የሚሆን የተማሪ የሰው ኃይል ካፒታል አጥታለች። በእነኚህ በተጠቀሱት 11 ዓመታት አንድ ሦስተኛ የሚሆኑት(1/3) የሀገሪቱ የህክምና ዶክተሮች ሀገር እየለቀቁ ፈልሰዋል። በአሜሪካን ሀገር፤ ችካጎ በሚባለው ከተማ ብቻ ያሉ ኢትዮጵያውያን የህክምና ዶክተሮች በሀገር ቤትካሉት ጠቅላላ ኢትዮጵያውያን የህክምና ዶክተሮች የበለጠ ቁጥር አላቸው። ይህ ሲሰላ ቢያንስ እያንዳንዱ ዶክተር አምሳ ሽ ጎሙማንን ሊያስተናግድ ይችል ነበር ማለት ነው። ይህ ክስትት ሀገሪቱን በሌላ እንቅስቃሴ ውስጥ ገብታ የዓለም ትዝብት ሰለባ እንድትሆን አድርጓታል። “የእራሷ ሲያርባት የሰው ታማሽላለች” እንዲሉ፤ የኢትዮጵያ ምሁራን የሚያገለግሉት፤ የሠለጠነ የሰው ኃይል ችግር ለሌለባቸው ለአሜሪካን፤ ለካናዳና ለአውሮፓ ሀገሮች መሆኑ ነው። ከዚህም አልፎ ተርፈው፤ ለዓለም አቀፍ ድርጅቶች፤ ለልዩ ልዩ የዓለም ተቋማትና ዩኒቨርሲቲዎች፤ የምርምር ማዕከሎች የሚያገለግሉ እጅግ ብዙ ናቸው። በጣም የሚገርመው ደግሞ፤ ከኢትዮጵያ በጣም በተሻለ ሁኔታ ባሉ የአፍሪካ ሀገሮች፤ ለምሳሌ በቦትስዋና ሳይቀር እየሄዱ ማገልገላቸው ታውቋል። በአጭሩ በመላው ዓለም ሀገሮች ያልተሰራጩ ኢትዮጵያዊ ምሁር የለም ለማት ይቻላል። በሁሉም መስክ ያልታደለው የኢትዮጵያ ሕዝብ፤ የጫንቃ ጨርቁን ሳይቀይር ካስተማራቸው ምሁራን መካከል፤ በርካታዎቹ የባዕድ ሀገር አገልጋዮች ሲሆኑ ከማየት የበለጠስ ምን የሚያሳዝን ጉዳይ አለ?

የተማረው የሰው ኃይል ጉልበት ከሀገሩ ይልቅ ለውጭ ሀገር ሕዝብ ለማገልገል የመረጠበትን ምክንያቶች የሚተነትኑ የውጭ ሀገር ታዛቢዎች ሁኔታውን ለመገምገም የሚሹት ከራሳቸው አመለካከትና ግንዛቤ ነው። በሚያቀርቧቸው መስፈርቶች ውስጥ ሁልጊዜ፤ ሌላውንና መሠረታዊውን የኢትዮጵያ መስፈርት አያካትቱትም። ሊያካትቱትም አይፈለጉም። ምክንያቱም የኢትዮጵያ ጉዳይ፤ ጉዳያቸው ባለመሆኑ ነው። የፖለቲካውንና የኢኮኖሚውን ችግር እንደ አውራ ማጠየቂያ በመውሰድ፤ ምህሩ አገሩን እየተወ የሚፈልሰው ፤ ለራሱና ለቤተሰቡ ፀጥታና መረጋጋት ባለማግኘቱ፤ የሙያ ዕርካታ

በማጣቱ፥ ተመጣጣኝ ደሞዝ ስለሌለው፤ ከፍተኛ የኑሮ ደረጃ ፍለጋና የመሳሰሉት ምክንያቶች ናቸው ብለው ይደረድራሉ። እነኚህን ምክንያቶች ወዲያውኑ ተልካሻ ናቸው ለማለት ባይቻልምና ደግሞም፥ የተማሪው ዜጋ ሀገሩን ለማገልገል ሰላምና ፀጥታ፥ የተሻለም የሥራ ሁኔታና አካባቢ አያስፈልገውም ብሎ መደምደም ትክክል ባይሆንም፥ ከላይ የተደረደሩት ምክንያቶች ግን፥ ከኢትዮጵያ ሕዝብ አስቃቂ የድኅነት፥ የበሽታ ኑሮ ጋር ሲነፃፀሩ ሚዛናቸው ቀላላ ነው። በዕርግጥም ዛሬ የኢትዮጵያን ትክክለኛ ገፅታ ለሚመለከት ዜጋ ቀርቶ፥ ርኅሩኅ ልብ ያለው ሰብዓዊ ፍጡር እንኳ ቢሆን ፥ ከሁሉ በፊትና በላይ ለኢትዮጵያ ሁለንተናዊ ችግሮችና የሕዝቧ ሰቆቃዎች ቅድሚያ እንደሚሰጥ የታወቀ ነገር ነው። ዛሬ በሀገራችን ያለውን የረሀቡን፥ የድኅነቱን፥ የስደቱን፥ የመንገድ ተዳዳሪውን፥ የዕስረኛውን፥ የጦርነቱን፥ የሥራ ዕጦቱን ለተመለከተ፥ የሀገሪቷ አደገኛ ደረጃ መድረሷን እንኳን እንደ አጣዳፊ ተግባር ለማየት አይቻልም ቢባልና፥ ምናልባትም ጊዜ ይሰጠው ቢባልም የበሽታው ጉዳይ ግን፥ በግዴላሽነት የሚታለፍ አይመስለንም። ዛሬ የኤች አይ ቪ- ኤድስ ቀሳፊ በሽታ በሚሊዮን የሚቆጠረውን ዜጋ በተለይም ወጣቱን እንደ ቅጠል እያረገፈው ይገኛል። ከ18 እስከ አርባ ዓመት የዕድሜ ክልል ያለው ዜጋ የበሽታው ግንባር ቀደም ተጠቂ እንደሆነ የሚሞተው ዜጋ ቤተሰብ ይቆጠረው ማለቱ ይሻላል። በዚህ ዕድሜ ክልል ያለው ዜጋ ደግሞ አምራች ዜጋ መሆኑ የሚያከራክር አይሆንም። ይህ አስፈሪ ሁኔታ በአሁኑ አኳኋን ከቀጠለ ፥ በ2015 ዓ.ም. አካባቢ፥ ከሀገሪቱ ጠቅላላ ዜጋ መካከል ግማሹ በዚህ አስቃቂ በሽታ ሊለከፍ እንደሚችል በጥናት የተደገፈ ዘገባ ያስጠንቅቃል። ታዲያ እንደ ፀሀይ የሞቀው ሀቅ ይህ ሆኖ እያለ፥ የሀገሪቱ የሕክምና ዶክተሮች በብዛት ሀገሪቱን እየለቀቁ መሰደድ ምን አሳማኝ ምክንያት ሊሰጠው ይችላል? የሚሉ ታዛቢዎች በርካታ ናቸው። በመንፈሳዊውም ሆነ በሀገር ወዳድነቱ አንፃር ቢሆንም ሕሙማንን አክሞ ከማዳን የበለጠ ምንስ የሕሊና ደስታና ርካታ የሚሰጥ አገልግሎት ይኖራል?

ለምሁሩ መሰደድ ሰብብ ከላይ የተዘረዘሩ ምክንያቶች ብቻ ሳይሆኑ፤ የትምህርት ፖሊሲው ብልሹነት፤ የፖሊቲካው ቀውስ ውስጥ መግባት የኢኮኖሚውና የመዋቅር ማስተካከሉ ቅጥ ማጣት ዋና ዋናዎቹ ናቸው ተብለው ይጠቀሳሉ። መንግሥት ተብዮቶቹ ያላቸው ፖሊሲ ክፉ መሆኑ ለምሁሮቹ ፍልስጥ ምክንያት መሆኑ ታውቋል። ደግሞም የወያኔ የትምህርት ፖሊሲ ያመጣው ቀውስ የትምህርቱን ጥራትና ዓይነት ምስቅልቅሉን ስለአወጣው፤ የሀገሪቱን ሁለንተናዊ ችግሮች ለማስወገድ የሚችሉ ባለሙያዎችን ብቃት ባለው መልኩ አሰልጥኖ ለማምረት አልተቻለም። በተለያዩ የሙያ መስክ በጥራትና በዓይነት አሰልጥኖ አለማውጣት ደግሞ፤ መለስ ዜናዊና ግብረ-አበሮቹ ኢትዮጵያን አደንቁሮና አደገዬቶ ለመግዛት ካለቸው የሩቅ ጊዜ ዕቅድ ጋር የተያያዘ ነው። ያማ ባይሆን ኖሮ፤ የአያሌ ዘመን ተመክሮና የላቀ የትምህርት ደረጃ ያላቸውን ምሁራን እያባረረ ተልካሻ ደረጃ ባላቸው ሰዎች ባልተካው ነበር። የሚያስገርመው ምፀት ደግሞ ተመሳሳይ የትምህርት ደረጃ ላላቸው ኢትዮጵያውያን የዩኒቨርሲቲ መምህራን፤ ዝቅተኛ ደመዎዝ እየተከፈለ፤ የሀገሪቱን ችግርም ሆነ ፍላጎት ለማያውቁ ሕንጻውያን አስተማሪዎች ብዙ ዕጥፍ መከፈሉ ነው። ለአንድ ኢትዮጵያዊ የህክምና ዶክተር በወር 2 ሽ የኢትዮጵያ ብር ሲከፈለው፤ የሀገሪቱን የበሽታ ዓይነትም ይሁን የሕዝቡን ኅመም በቅጡ ለማይረዳ አንድ የባዕድ ዶክተር፤ በወር የሚከፈለው ቢያንስ አንድ ሽ የአሜሪካ ዶላር ነው። ይህ ልዩነት፤ ወደ ኢትዮጵያ ብር ሲመነዘር፤ አስር ሽ የኢትዮጵያ ብር በላይ መሆኑ ነው። ይህ የሚያሳየው፤ ወያኔ ለኢትዮጵያውያን ያለው ጥላቻና ንቀት የቱን ያህል መሆኑን ብቻ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ በኢትዮጵያ መምህራን ላይ በገዛ ሀገራቸው ምን ያህል የወያኔ ዘረኛ/ አፓርታይድ ፖሊሲ ሰለባ መሆናቸውን ያረጋግጣል

ወያኔ የመሠረተው የዘር ፖሊቲካ ሥርዓትና ከእዚሁም ጋር ተያይዘው የወጡት ልዩ ልዩ ፖሊሲዎችና አፈፃፀማቸው፤ በዘለቄታ ሁኔታቸውና

ከመሠረታቸው ካልተወገዱ በስተቀር፥ ልክ እንደማንኛዎቹም የሀገሪቱ ችግሮች ሁሉ፥ የኢትዮጵያ ምሁራን ፍልስጥ ችግር፥ በከፋ መልኩ ይቀጥላል። የሀገራችንም የትምህርት ደረጃ እያሸቆለቆለ መሄዱን አያቆምም። የኢትዮጵያ ሁለንተናዊ ሁኔታ፥ ማለት ፥ የፖለቲካ የኢኮኖሚና የማኅበራዊ ሥርዓት ከተለወጠ፥ የምሁራኑ ፍልስጥ ከመቆሙም በላይ በውጭ የተሰደደውም ምሁር ወደሀገሩ እየተመለሰ በየሙያው በመሰማራት ሀገሩን ከገባችበት ማጥ ለማውጣት የዜግነት ግዴታ እንዳለበት የሚስተው አይመስለንም።ምን ጊዜምና በየትኛውም ቦታ ቢሆን፥ ኢትዮጵያውያን ሀገራቸውንና ሕዝባቸውን ከማንኛውም የዓለም ሕዝቦች ባልተናነሰ ደረጃ እንደሚያፈቅሩ የታወቀ ነው።

በቀላሉ ባይገመትም፥ ሀገራችን ዛሬ ከገጠሟት ፈርጂ-ብዙና ስር የሰደዱ ብሔራዊ ችግሮቻችን አኳያ ሲታይ፥ የምሁራኑ ፍልስጥ፥ መፍትሄ ሊያገኝ የማይችል አይደለም። ይህ መፍትሄ ደግሞ ሊመጣ የሚችለው በየአንዳንዱ ስደተኛ ምሁር ውሳኔ ይመስለናል። ብዙም ባይሆን ትንሽ ትንሽ መሥዋዕት በመክፈል፥ ሀገር ጠፍታ ከመጥፋቷ በፊት ለማዳን በሚደረገው ትግል የበኩሉን ሚና ሊጫወት ይችላል።ይገባልም ብለን እናስባለን። የአሁኑ አስከፊና አደገኛ ሁኔታ እንዳለ ሆኖ እንኳ ቢሆን፥ በውጭ የተሰደደው ምሁር በሀገሩ የችግር መቀርፈት ተግባር ላይ ሊያደርገው የሚችለው አስተዋጽኦ እንዳለው ማንም ሊያስታውስ የሚገባ አይመስለንም። የወያኔን ዘረኛ ሥርዓት ለመገርሰስ በሚደረገው ሁለንተናዊ ሂደት የበኩሉን ድርሻ የሚወጣበትን በራሱ አመችና አጋጣሚ ዕድሉን እየፈለገ አዕምሮውን ሊጠቀምበት ይገባል። የምሁር ሚና ሀገርን ከጥፋት ለማዳን በሚደረገው ጥረትና ሂደት የመፍትሄው ፍለጋ አካል ካልሆነ፥ የጋን መብራት ሆኖ መቅረቱን መገንዘብ ይገባል። ስደት የግድ ቢሆንም፥ ሀገርን መርሳት አይበጅምና፥ መፍትሔ አይደለምና፥ ሁሉም ዜጋ ሀገራችንን ከወያኔ ጥፋት ለማላቀቅ መታገል ይኖርበታል። ላቡን አፍስሶ ያስተማረውን ሕዝብ ማገልገል፥ ማለትም ፥ ለሕዝብ መብትና ለሀገር

ሉዓላዊነት መታገል ግዴታችን ነው። የወያኔ መንጋ መሃይምነትን መውደዱና ምሁራኑን መጥላቱ፣ በአገዛዙ ብልሹነት የተረጋገጠ ነውና ሀገር ወዳዱ ምሁር ከዚህ ተለይቶ በመታየትና በሕዝብ ፍቅር የሚመራ ሆኖ በትግል ማንነቱን ማሳየት አለበት። ፍልሰትም ሆነ ስደት ሀገርንና ወገንን መርሳትን ሊያስከትል አይገባምና!!!